

חגיגה דף ב עמוד א תלמוד בבל' המבוادر "שפה ברורה – עוז והדר" (יום שלישי)

אם הוכחתו מילא קתני התנה בהו – באוכלי חולין בטהרת קודש
מעלה בין המעלות השניות במשנה, שבגדיל פרושים האוכלים
חולין בטהרת חולין הם מدرس לאוכלי חולין על טהרת הקודש,
מכוח שדינים בקודש עצמו, וככלים ממה שינה מעלה לאוכלי
קודש. הרוי יש לדחות, וולמא האי – הטעם דלא קתני בהו מעלה
זו, משום לא דמו לתקומה – שאם דין כתרונה, הוא עני במסנה
שבגדיל אוכלי תרואה מدرس לקודש, ואילו לחולין – ואם דין
בחולין, הוא עני במסנה לחולין, שבגדיל פרושים מدرس לאוכלי
תרומה קול וחומר שהם מدرس לקודש. ומצינו שנחלקו בכר
תנאים, (רתגן) במסנה (טהורת פ"ב מה), חולין שנעשו על טהרת
הקדש הרי הן בחולין, ובאים נעשים שלishi לטומאה, שאין דעתו
לאקלם בקודש מועילה לעשומם בקודש מושום שבטלה דעתו,
רב אלעזר ברבי צוק אמר אף שבטלה דעתו ואין להם דין
שמירת קודש הרי הן בתרומה, שכן שמרים שלishi לטומאה בתרומה.
אבל אין מי שסובר שחולין שנעשו על טהרת הקודש נחשים
בקודש.

הגמרא מבארת את הוכחת רב מרוי: אלא ההוכחה היא מיפה של
משנתנו, ששנינו יוסי בן יוואר היה חסיד שבבחינה והיה נזהר
לאכול תרומה בתהרה, ותרחה מטבחתו מרים לדורש, וחנן בן
גורנא היה אוכל אף חולין על טהרתו הקודש כל ימיו, ותרחה
מטבחתו מדרט לחטא – למי פרה אדומה, ומדיוקן, שדווקא
לחטא אין – אכן יתרה מטבחתו מדרט, שלא היה מוחזק בטהרה
להתעסק בה, אך לקודש לא, אללא – ומוכח דקסבר התנה של
המשנה שחולין שנעשו על טהרת קודש, בקדש רמו, ולכן הייתה
מטבחתו טהורה אף לאוכלי קודש עצמו, ובכך גם רב מרוי.

הגמרא מביאה הלכות שונות שבן החמיר חכמים לאוכלי חולין
בטהרתה בשסתיתו דעתם ממשירת חפיציהם בטהרתה: אמר רבינו יונתן
בן אלעזר, נפלת מעדתו – סודרוו הימנו לארכז, ואמר לחבירו
שהיה טהור נאנך הנה לי, וננה לא, טמא, משום שהבירו הסיח
דעתו משלמירה בטהרתה, כיון שסבירה אינו חשש

לטהרתה, שהרי הבעלים לא שאל אותו אם הוא טהור.

חומרא נוספה: אמר רבינו יונתן בן עמרם, נחלפו לו כלים – בגדים
של שבת בבלים של חול, ככלומר שבר ליטול בגדיו של חול וטעה
ונטל בגדיו של שבת, ולבשן, טמאו.

הלכה נוספת דומה: אמר רבינו יונתן בן בלון – בגדיין –

ביבת המרץ, ובא מעשה לפני רב עקיבא, ויטמן.

מקשה הגמרא על שתי ההלכות האחרונות: מתקוף לה רב
אוישעיא, אלא מעשה שמירה בחזקת שהוא דבר זה ונמצא שהוא
אחר אינה שמירה, אם כן האוכל חולין בטהרתה שהושיט ידו לטלול
לטלול פת חטין ועלתה בידו פת שעוזרים, שומר רק על דעתה שהיא
של חיטים, כי נמי דנטמתה – וכי אף זו נטמאה בכר. וכי תימא
חייב נמי – ואם תרצה לומר שבר הדין, קשה, ותניתא בבריתא,
המשמר את החבית בחזקת שהיא של יין ונמצאתה של שמן, טהורה
מלטמא. ומפורש שגם שמר על דבר ומוצא שהוא אחר אינו טמא.
הגמרא משיבה על הוכחה בירושא: ולטעמיך – ולשיטר שמכח
מן הביריתא שיש שמירה לטהרתה באופן זה, קשה, אםא – אמרו
את הפירוש בסיפה של הביריתא, ששנינו, ואסורה חבית זר
מלאכול מהותה, ואם אין יש שמירה על מה שבתוכה, אםאי
נפסלה מלאכול. מתרצת הגמרא: אמר רב רם מיה, לעולם יש
שמירה, והבריתא דיברה באוצר השומר שמרתית לחבית מדבר
המטמא לטמא אחרים, שלא יגע בה, ולא שמרותיה מדבר הפטולה
– שתהיה טמאה, ולא ישמשו בה לטהרות לכתולילה, ואני
מטמא אחרים, וחידשה הבריתא שאף שמירה כזו נשחתת
לשMRIה, וגם מקום שנחלפה לו החבית.

תמהה הגמרא על תירוץ זה: ומי איבא נטירותא לפלא – וכי יש
שמירה לחצאי, וכיון שלא שמר לממרי אין זו שמירה, כיון שלא

⁵⁹ שמר כפי שהיא צריך לשמרו. מישיבה הגמרא: אין – אכן יש
שמירה לחצאיו, למה שהתקoon לשמור. ותניתא – ובר שניינו
ברירתא, אם היה לו סל של תנאים והוישט ידו בטל והפל על
בתיפוא, והמנירפה המשמשת להפרדת תנאים דבוקות נמצאת
ברוך הפל, ותיה בלבו לשמור מטמאה על הפל, ולא היה בלבו
לשמור על הטענירפה, הפל טהור והמנירפה טמאת.

⁶⁰ הגמרא מבקשת על ברירתא זו: מודיעו הפל טהור, תפטע מא המנירפה
⁶¹ שננטמאה לפל. מתרצת הגמרא: אין כל' שאינו אב הטומאה מטמא
⁶² כל' אחר אף מדרבנן. מבקשת הגמרא: ולייטה – שיקבל טומאה מה
⁶³ שטפל מן המגירהפה. מתרצת הגמרא: אמר רבנן, באומר שטראתו
⁶⁴ למגירהפה מדבר שטראתו לטמא אחרים, ולא שמרתו מדבר
⁶⁵ הפטולו להטמא ולא לטמא אחרים, ולכתחילה אין להשתמש בה
⁶⁶ בטහרות.

⁶⁷ מסיקה הגמרא את קושיותה: מבל מקום קשייא ממנה שמדובר
⁶⁸ בברירתא שאף אם שמר בחזקת שהוא זה ונמצא אחר טהור
⁶⁹ מלטמא אחרים, וקשה לרבי יונתן בן עמרם ורבי אלעזר בר צדוק
⁷⁰ שאמרו שאמנם נתחלפו כליהם טמאים.

⁷¹ עתה מבקשת הגמרא על הhalbca את הhalbca שאין אדם משמר מה שביד
⁷² חבריו: ועוד מוטיב רביה בר אבוה, ששנינו בברירתא, מעשה באשה
⁷³ אחת שבאת לפני רבוי ישמעאל, ואמרה לו, רבוי, בוגר זה ידעת אני
⁷⁴ שארכינו בטהרה, שימושה שהגיע לשיעור שלוש על שלש
⁷⁵ עצבות וכשיעור קבלת טומאה, ואולם לא נגע בו דבר המטמא, ואולם
⁷⁶ לא היה בלבוי כוונה לשומר טטהרה. ומתו' בדיקות שתיה רבוי
⁷⁷ ישמעאל בטהרה, שאללה, כיון שלא התכוonta לשומרו, שמא אירע
⁷⁸ בו דבר ולא נזהר, אמרה לו, רבוי, גנחה משבה עמי בଘב – קשרה
⁷⁹ עמי את החבל בכל' הארגה שכבר היה הבגד ראוי לקבל
⁸⁰ טומאה, ויתכן שמותר קר הסיטה את הבגד ונטמא. כשהשמעו קר
⁸¹ אמר רבוי ישמעאל, כמה גודלים ובורי חכמים, שחו אומרים, אם
⁸² התבזז בלבו לשומרו בטטהרה, אין בלבו לשומר טמא, אף
⁸³ אם איינו סבור שנטמא, שכון שלא התבזז לשומרו, יתכן שננטמא
⁸⁴ ולא הרגish בקר. שוב מעשה באשה אחת שבאת לפני רבוי ישמעאל,
⁸⁵ אמרה לו, רבוי, מפה זו אוותה בטטהרה, ואולם לא היה בלבוי
⁸⁶ לשומרה. ומתו' בדיקות שתיה רבוי ישמעאל בטהרה, אמרה לו, רבוי,
⁸⁷ קודם אריגת הבגד בשעדיין לא היה ראוי לקבל טומאה, ינמא
⁸⁸ – חוות נפקחה לי, וקשותיה בפה, והוחוט נרטב ברוק שבת, ובזמן
⁸⁹ הקשירה היהתי נדה שרוקה לח ומיاما את הבגד
⁹⁰ ומכל טומאה, נשאר הרוק לח ומיاما את הבגד
⁹¹ אמר רבוי ישמעאל, כמה גודלים ובורי חכמים, שחו אומרים, בלבו
⁹² לשומר טטהרה, אין בלבו לשומר טמא. ומוכח שם התבזז לשומר
⁹³ טהרה בכל' אופן, ומשמע אף אם חשב שומר על דבר זה ונמצא
⁹⁴ אחר. מסימת הגמרא: פשייא – אם מובן לרבי אלעזר בר צדוק
⁹⁵ שטמא בגדי שתי נשים שנחלפו בבית המרץ, שהטעם הווא
⁹⁶ משומ שבל אחת ואחת מנשיותם אל לאחר שלבשה את בגדי
⁹⁷ חברה והבחינה שאינן שלה אופנה, חברתו אשת עם הארץ היא,
⁹⁸ ולא שמרה בגדייה בטטהרה, ולכן יונתן בן עמרם שיבון, שבון דבלים דשפת עבד
⁹⁹ בגדי חברה. ולרבי יונתן בן עמרם, שבון, שבון דבלים דשפת עבד
¹⁰⁰ לשומר טטהרה – שדים שלבשם בגדי חול, נמי מובן, וזה יותר מלבושים
¹⁰¹ המשמר את החבית בחזקת שהיא של יין ונמצאתה של שמן, טהורה
¹⁰² מהשמר את החבית בחזקת שהיא של יין ונמצאתה של שמן, טהורה
¹⁰³ וללא שמרה בגדייה בטטהרה, ולכן יונתן בן עמרם – משמרות
¹⁰⁴ המשמר את החנית בחזקת שהיא של יין ונמצאתה של שמן, טהורה
¹⁰⁵ המשמר את החנית בחזקת שהיא של יין ונמצאתה של שמן, טהורה
¹⁰⁶ מהשמר את החנית בחזקת שהיא של יין ונמצאתה של שמן, טהורה
¹⁰⁷ המשמר את החנית בחזקת שהיא של יין ונמצאתה של שמן, טהורה
¹⁰⁸ המשמר את החנית בחזקת שהיא של יין ונמצאתה של שמן, טהורה
¹⁰⁹ המשמר את החנית בחזקת שהיא של יין ונמצאתה של שמן, טהורה
¹¹⁰ המשמר את החנית בחזקת שהיא של יין ונמצאתה של שמן, טהורה.

¹¹¹ מתרצת הגמרא: אמר רב יוחנן, וזה היא שאין אדם מטמא – אין
¹¹² אדם מתכוין לשומר מה שבדח חברו, וכיון שהבירו אף הוא לא
¹¹³ שמר את בגדי, כיון שסביר שאינו מקפיד על טהרתו שהרי לא
¹¹⁴ שאל אם טהור הוא כאשר אמר לו להרים בגדי, נמצא שלא הייתה
¹¹⁵ בהם שמירה והוא טמא למקפידים על טהרות.

¹¹⁶ מבקשת הגמרא: אין אדם משמר מה שביד חברו,

משנה זו מופרת את המעלות בדיני טומאה וטהרה שהחמירו חכמים בקודש יותר מברורמה:

יש חומר בקושך יותר מבתרומה. א. שטבליין כלים בתוך כלים בשניהם טמאים ורוצחה לטהרם, על מנת להשתמש בהם לתרומה, אבל לא מטבילים באופן זה על מנת להשתמש בהם לクリש, וגם הטביל לא עלתה לו טבילה.

ב. אוחרים של הכליל ותוך הכליל ובית החכירה – בית אחות הכליל, אם ניתן להשתמש בכל אחד מהם ביפוי עצמו, נחשב ככל בפני עצמו, וגם נגע בו דבר המטמא מדרבן רק הוא טמא, והאחרים טהורם, ונinan להשתמש בהם בתרומה, אבל לא בקושך, שלענין קודש אף אם נגע הטומאה באחד מכלו נתמאת כל הכליל.

ג. הגישא את הפרוס – בגין שהוא נשען עלי, כגון מעל של זב, נושא את התרומה כשהיא בתוך הבית, כאשרנו גועג באוויר החבית, שאנו מטמא את התרומה בכך, אבל לא ישא את הכליל שיש בתוכו קושך בעודו ונושא את המדרס.

ד. גנרי אוכלי תרומה, אף שהם שמורים על בגדייהם מטמאו, מכל מקום נחשבים בטמאים בטמא מך הנדרה לאוכלי קושך, שמירה לתרומה הקלה אינה נחשבת שמירה לקידש החמור ממנה.

ה. לא במדת הקושך מدت התרומה לעניין חיצעה בטבילה, שבקושך אם רוצה להטביל בגין טמא והוא קשור, מтир קשייר קודם שטבילו, שהקשר דומה לחיצעה, ומחייב את הבגד אם הוא לך, שוגם הוא דומה לחיצעה, ורק לאחר מכן מטביל אותו, ואחר כן קושך שב את קשייר הבגד. ובתרומה אם רוצה קושך את הבגד ואחר כן מטביל, ואין בכך ממשום חיצעה.

ו. כלים הנגמרים בטהרה, שמורך לגמר עשייתם נשמרו מטמאו, אריכין טבילה להשתמשות קושך, אבל לא להשתמשות תרומה.

ז. הכליל מצרף מה שבתוכו לעשותו כדבר אחד, כגון שאם יש בכל אחד כמה פירות, ונגע טמא באחד מהם כולם טמאים שהכליל מחברים, לנין אוכל שהוא קושך, אבל לא מערפם לאוכל שהוא תרומה, שאם נגע טמא באחד מהם טמא רק אותו.

ח. הרבעי לטומאה שהוא בקושך, פסול, שהוא נתמאות, ואני מטמא מטמא קודש אחר, ותשלישי לטומאה פסול בתרומה, ואני מטמא תרומה אחרת לעשותה ריביעי.

ט. ובתרומה – הבא לאוכל או ליגע בטהרה, אם נטמא אחת מידי בטומאה דרבנן שמטמא רק את ידי, חיבורת – הד השניה שנגעה בה טהרה יוכל להתעסק בה בתרומה, ובקושך מטביל שטחן, וכך דרבנן הטבילה לא יתעסק אף ביד שלא נתמאה, שחד מטמא את חיבורת בקושך, אבל לא בתרומה.

ל. אוכלין אוכללים נגביין –ibus מתחילה, ובגון פירות שלא נרתו משעת תלייתם, ועל כן לא הוכשרו לקבל טומאה, בידים מסובאות שנטמאו מראשו לטומאה ונוהיו שנויות, ועושים כן בתרומה, שהרי הפירות אינם מקבלים טומאה מסוימת שלא הוכשרו מוחליין, מבארת בפרק זה את המעלות שבין קודש לתרומה, מכאן מעלות של קודש יותר מתרומה, ומהן של תרומה יותר מקודש.

הARTHENIA בבריתותא, חורי שחיו חמורי (–מנaggi חמוריו) ופועליו עמי הארץ טענין – נושאים על עצמם יין מחרות בחבויות חרס פתוחות, אף על פי שהפלגנו – הרחק מפן יותר מפל, טהרותו טהרות. ואין חוששים שנגעו בהם ונטמו, כיון שלא הודים שמתרכק, וסבירים שהוא קרובי אליהם ויראים ליגע בטהרותו. ואם אמר לךם, לבו ואני אבוא אחיךם, ביןן שנטעלמו עניין מכאן – שאינו רואה אותם, טהרותו טמאיות, שכון שאמר להם שביבו רק אחריהם, חוששים שהוא אין יראים ממן וngego בטהרות. ואם אדם אינו שומר מה שביד חבירו, מאין שנא רישא ומאי שנא סיפא – מדוע ברישא טהור ובסייפה טמא, הרוי אף ברישא היה לנו לטמא, אלא ודאי אדם ממשמר מה שביד חבירו, ולכן ברישא שומר בעל הבית מה שביד פועלין, טהור.

מהתרצת הגמורה: אמר רבינו יצחק נפקח, לעולם אין אדם ממשמר מה שביד חבירו, והמבוואר ברישא שטהרותו טהרות, מדובר במטהר בטבילה את חמורי ופיעלו לבק שישאו טהרותיו, וממילא אף אם נגע בטהרותו לא נתמאות.

מקשה הגמורה: אי חבי שטיר חמוריו ופועלין, בסיפא שנתרחק מהם נמי אין לחוש לטומאה, שהרי אין מגם מטמא, ומדובר טהרותיו טמאיות. מיישבת הגמורה: אף שהוא עצמו טהור, אין עם חבירו מקידר על מיע חבירו, ויש לחושו שהוא נתן לחברו עם הארץ ליגע בטהרות. מקשה הגמורה: אי חבי שיש לחוש לכך, ברישא נמי נחשש שלא שمرם מגע חבירו, ומדובר טהרותיו בטהרות. מהתרצת הגמורה: מדובר בבָא לְהַמִּדְרָא עֲקֵלָתָן – בשיכול בעל הבית לבוא מדרך מפותלת שלא יריגשו בכך ולראותם, וכיון שטיריהם יודעים שמקפיד שלא יטמא הטהרות, ויראים שיראה שנותנים לחבריהם ליגע בטהרות, ולכן אין לחוש לכך. שוב מקשה הגמורה: אי חבי, בסיפא נמי אף שמתרכק מהם אין לחוש שננתנו לטמא ליגע בטהרות, כיון שחוושיים שיראים בעל הבית. מהתרצת הגמורה: בין דאמר להו, לבו ואני אבוא אחיךם דעתייהו – סמכים דעתם על כך שטראחיק מיהם וטיפח סמכא דעתייהו – סמכים דעתם על כך ואינם חוששים שביבו ויראים, ולכן חוששים שהוא נתנו לחבריהם הטמאים ליגע בטהרות.

הדרן עלך אין דורשין

פרק שלישי – חומר בקושך

פרק זה עוסק בדיני טומאה וטהרה, שהתחילה לעסוק בהם המשנה בפרק הקודם (לעיל י), מושום שבטופם (ל乾坤 נו) תבאר דין מחלכות הרגל, שעמי הארץ נחשבים טהורים ברגל בשונה מאשר ממותה השנה. ומtopic שביראה המשנה בפרק הקודם את המעלות שבמעשר ותרומה וקודש (קדושים כגון קרבנות)ומי חטאית יותר מחולין, מבארת בפרק זה את המעלות שבין קודש לתרומה, מכאן מעלות של קודש יותר מתרומה, ומהן של תרומה יותר מקודש.

אגרות קודש

[ט' אדר תש"ג]

כִּי אַתְּעַנֵּן לְדֹעַת מְהֻנֶּשֶׁה עִיד שִׁזְׁוּן המתאים בשביל בנו שי. ועתה אשר ראה כבודו ענייןبشر, יכולת הש"ית בעניין זיווגים, אף שנראה לו שזו דבר קשה, וגם רוויל אל אמרו שקשה כקריעת ים סוף, בטח הרי יוקל הענין גם אצל בנו שי. ובלבד שישתדל כדרשת חז"ל, דרכו של איש וכו'. וידוע ג"כ העצה הוגנת של חז"ל שאין צריך להיות – בגיל – חילוק גדול ביניהם.